

Rok 2025 v přehledu – Léčba chronické bolesti

Fricová J.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny, Centrum pro léčbu bolesti 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice, Praha

Rok 2025 přináší významné rozšíření neurobiologických konceptů chronické bolesti, zejména díky zavedení dopaminergní modulační jako nového terapeutického rámce. Článek shrnuje klíčové poznatky v oblasti mezinárodních iniciativ, farmakoterapie, nefarmakologických metod, klinických doporučení a neurobiologických mechanismů bolesti. Navazuje na strukturu a styl přehledu „Rok 2024 v léčbě bolesti“ a ukazuje, jak nové poznatky formují současnou i budoucí praxi léčby bolesti.

Klíčová slova: chronická bolest, dopaminergní modulační, nociplastická bolest, neuromodulační, tDCS, rTMS, PRT, farmakoterapie.

Year 2025 in review – Chronic pain therapy

Year 2025 introduces major advancements in neurobiological concepts of chronic pain, particularly through the identification of dopaminergic modulation as a novel therapeutic framework. This article summarises key developments in international initiatives, pharmacotherapy, non-pharmacological interventions, clinical guidelines and neurobiological mechanisms of pain. It follows the structure and style of the 2024 overview and highlights how new insights are shaping current and future pain management.

Key words: chronic pain, dopaminergic modulation, nociplastic pain, neuromodulation, tDCS, rTMS, PRT, pharmacotherapy.

Úvod

Rok 2025 navazuje na klíčové momenty předchozího roku, které zásadně ovlivnily odborný diskurz v oblasti léčby bolesti. Rok 2024 otevřel nové směry zejména díky iniciativě IASP zaměřené na genderové rozdíly v bolesti, díky posílení bezpečné preskripce opioidů v pediatrické populaci a kritickému přehodnocení účinnosti kanabidiolu (CBD) [1–4]. Rok 2025 tato témata dále rozvíjí, avšak současně přináší významný posun v neurobiologii chronické bolesti, především prostřednictvím konceptu dopaminergní modulační.

Mezinárodní dopad a návaznost na rok 2024

Globální rok IASP 2024 věnovaný genderovým rozdílům vytvořil teoretické a metodologické základy pro další výzkum i klinickou implementaci [1]. Rok 2025 upevňuje předpoklad, že sex a gender představují základní faktor v patofyziologii bolestivých stavů a neměly by být považovány pouze za rušivou proměnnou. Nové studie potvrzují význam prolaktinových receptorů při modulaci nociceptivních signálů u žen, rozdílnou odpověď na opioidy v závislosti na hormonálním profilu a zásadní roli estrogenem facilitované senzitivizace nociceptorů. Současně se zvyšuje tlak na zahrnutí genderových parametrů do klinických studií, které historicky pracovaly převážně s mužskými vzorky, což zkracovalo možnost zobecnění výsledků.

Neurobiologické trendy roku 2025

Dopaminergní modulační

Dopaminergní modulační představuje jeden z nejprogresivnějších konceptů roku 2025. Dopamin, tradičně spojovaný s motivací, odměnovými mechanismy a motorickou regulací, je nově chápán jako klíčový neuromodulátor bolesti [5]. Dysfunkce mezolimbického systému – zejména oblastí mediální prefrontální kůry (mPFC), nucleus accumbens, amygdaly a hippocampu – významně přispívá k chronifikaci bolesti, k alteraci emoční percepce a k fenoménu „bolest–deprese–inhibice aktivity“. Cílem terapeutických strategií není pouze zvýšení dopaminu, ale stabilizace jeho synaptického přenosu, neboť jak deficit, tak hyperaktivita může indukovat maladaptivní bolestivé vnímání. Obnovení dopaminové rovnováhy může redukovat bolest, zvýšit motivaci k pohybu a současně zlepšit depresivní symptomatiku; dopaminergní modulační tak rozšiřuje rámec nociplastické bolesti o motivační a afektivní dimenzi.

Nociplastická bolest a centrální senzitivizace

Na poznatky z roku 2024 navazuje řada studií, které potvrzují, že centrální senzitivizace je výsledkem dlouhodobých změn v míšních i supraspinálních drahách [1, 5]. Neurovizuální práce ukazují, že

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORKY:

doc. MUDr. Jitka Fricová, Ph.D., jitka.fricova@vfn.cz

Článek přijat redakcí: 20. 11. 2025; Článek přijat k tisku: 4. 12. 2025

Cit. zkr: Anest intenziv Med. 2025;36(5):357-359